

ÖZET

Fikri mülkiyet hakları mahiyetleri itibarıyla hak sahibine mutlak ve inhisari yetkiler tanımaktadır. Rekabet hukuku ise rekabet ortamının tesisi ve sürdürülebilmesi bakımından kartelleşmeyi ve tekelleşmeyi önleyici birtakım emredici kurallar düzenlemektedir. Fikri mülkiyet hakkının kullanımını aşamasında hakkın tekeli niteliğinin rekabet hukukunu olumsuz etkilediği ve iki sahanın çatışma noktasının esasen fikri mülkiyet hakkının kullanılması aşamasında meydana geldiği tespit edilmektedir. Fikri mülkiyet hakkının kullanılmasından kasıt ise üretim, ithalat ve hukuki işleme konu edilmesi süreçleridir. Bu bağlamda konusunu fikri mülkiyet haklarının oluşturduğu esaslı unsurları kanunda düzenlenmeyen sui generis niteliğe sahip lisans sözleşmesi ise tarafların serbest iradelerince kurulan nispi niteliğe haiz bir hukuki işlemdir. Patent lisans sözleşmesi her ne kadar nispi niteliğe haiz bir hukuki işlem olsa da doğrudan sonuçlar bakımından rekabet ortamındaki diğer süjeleri etkileyebilecektir. Nitekim patent lisans sözleşmesine eklenecek kayıtların rekabet hukuku denetimine tabi tutulması neticesinde rekabet hukukuna aykırılık tespitinde bulunulması ile geçersizliği kabul edilebilecektir. Bu bağlamda fikri mülkiyet hakkının kullanımını konu eden lisans sözleşmesine kimi zaman lisans alan kimi zaman lisans veren lehine uygulamada sıklıkla getirilen bazı hükümlerin rekabet hukukuna özgü unsurlar ile değerlendirilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte her iki sahanın çatıştığı noktalara ilişkin dengenin sağlanmasında kilit rol oynayan muafiyetler, zorunlu lisans sözleşmesi ve beraberinde zorunlu unsur doktrini karşımıza çıkmaktadır. Fikri mülkiyet hukuku kapsamında yer alan tükenme ilkesi ile de rekabet hukukunun amacının uyum arz ettiği gözlenmektedir. Bu bağlamda çalışmamızın ilk bölümünde fikri mülkiyet hukuku ve lisans sözleşmesinin; ikinci bölümünde rekabet hukukunun genel olarak tanımlamaları yapıldıktan sonra üçüncü bölümde; lisans sözleşmesine getirilen bazı kayıtlar, zorunlu unsur doktrini, zorunlu lisans müessesesi ve tükenme ilkesi her iki hukuk sahasının ilişkisi kapsamında incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Patent, Zorunlu Unsur, Lisans, Rekabet, Pazar.

ABSTRACT

Intellectual property rights give absolute and exclusive powers to the right holder in accordance with their nature. Competition law, on the other hand, regulates some mandatory rules that prevent cartelization and monopolization for the establishment and maintenance of the competitive environment. It is stated that the monopolistic nature the intellectual property right adversely affects the competition law and the conflict point of the two fields mainly occurs at the stage of the use of the intellectual property right. What is meant by the use of intellectual property right is the processes of production, import and taking legal action. In this context, a license agreement, which has a sui generis nature whose essential elements are not regulated in the law and its subject is intellectual property rights, is a legal transaction of a relative nature established by the free will of the parties. Although the license agreement is a legal transaction of a relative nature, it may constitute an anticompetitive action in terms of its consequences. As a matter of fact, the clauses of the license agreement may be deemed invalid if they are subject to competition law control and if it is determined that they are in violation of competition law. Within this context, some clauses that are frequently introduced in the license agreement, sometimes in favor of the licensee and sometimes in favor of the licensor, on the use of intellectual property rights should be evaluated with elements specific to competition law. Nevertheless, it is encountered the compulsory license agreement, which plays a key role in ensuring the balance regarding the points where both fields conflict, together with the compulsory element doctrine. It is observed that the exhaustion principle within the scope of intellectual property law is compatible with the purpose of competition law. Herein, in the first part of our study, intellectual property law and license agreement are defined. The general definitions of competition law are made in the second part. And finally in the third part; Some of the clauses stated in the license agreement, the compulsory element doctrine, the compulsory license institution and the principle of exhaustion have been examined within the scope of the relationship between these two fields of law.

Keywords: Patent, Mandatory Element, License, Competition, Market